
Afdeling: Bestuur en Dienstverlening
Behandelaar: Fokkens, Roelie
Telefoonnummer: **0615135801**

Voorstelnr. 898
Barneveld,
Portefeuillehouder: A.H. van de Burgwal

Ter kennisname naar de raad
Nummer beleidsproduct:

Op overzicht Bestaand beleid (website)

Onderwerp: **Nota risicomanagement en weerstandsvermogen 2020-2024**

Gevraagde beslissing:

1. De nota risicomanagement en weerstandsvermogen 2020-2024 vast te stellen
2. In te stemmen met de acties in de periode 2020-2024, genoemd in paragraaf 2e van de nota, zijnde:
 - la. een geactualiseerde notitie dynamische begrotingsmethodiek op te stellen, waarin een stringenter toepassing van de financiële beleidslijn m.b.t. de inzet van de incidentele- en structurele begrotingsruimte wordt opgenomen;
 - lb. een kader voor het beoordelen van de financiële positie van de gemeente, zodat financiële kengetallen bij besluiten met een grote financiële impact en/of hoog risicoprofiel in samenhang worden afgewogen;
 - ll. het bevorderen van een verhoogd risicobewustzijn binnen de organisatie, via de implementatie van de 'three lines of defence'.
3. De nota ter bespreking in de auditcommissie van 17 september a.s. te agenderen en vervolgens ter kennisname naar de gemeenteraad te zenden.

1. Inleiding

Conform artikel 12 van de financiële verordening de gemeente Barneveld wordt de nota risicomanagement en weerstandsvermogen tenminste eenmaal per vier jaar geactualiseerd. De raad stelt de kaders voortvloeiende uit de nota vast.

De nota risicomanagement en weerstandsvermogen 2020-2024 is een herziening van de nota risicomanagement en weerstandsvermogen uit 2016. Doel van deze herziening is het terugkijken naar de ervaring van de afgelopen vier jaren en mede op basis van interne en externe ontwikkelingen het herijken van de kaders voor de komende jaren.

Wij zien daarom geen aanleiding om de nota risicomanagement grondig te herzien en volstaan met een actualisatie van De nota risicomanagement van 2016 is geactualiseerd met de ontwikkelingen die in gang zijn - en worden – gezet zonder enig effect op de kaders voor risicomanagement en weerstandsvermogen.

2. Beoogd effect

Het beoogde maatschappelijk effect met de vaststelling van de nota risicomanagement en weerstandsvermogen 2020-2024 is:

- Het realiseren van de verantwoordelijkheid van het gemeentebestuur als vastgelegd in de financiële verordening;
- Het leveren van een bijdrage aan de verbetering van het risicomanagement en beheersing van het weerstandsvermogen van de gemeente

3. Argumenten

1. De nota conform artikel 12 van de financiële verordening vast te stellen.

2. De nota is geactualiseerd met de recent vastgestelde nota's schuldenpositie (Raad, B-4.1 van 18 maart 2020) en incidentele begrotingsruimte (auditcommissie 30 juni 2020). Vervolgens zijn ontwikkelingen als de veronderstelde budgettaire krapte komende jaren, de groei van de gemeente en de organisatie-ontwikkelingen beschreven. Als reactie op deze ontwikkelingen stellen we enkele acties voor om uit te voeren in de periode 2020-2024. Op dit moment hebben de voorgestelde acties nog geen effect op de beleidskaders. Indien en zodra dit het geval is wordt dit ter besluitvorming aan de raad voorgelegd.

3. De kaders in de voorliggende nota worden niet herzien en daarmee volstaat bespreking in de auditcommissie en verzending ter kennisname aan de raad.

4. Kanttekeningen

5. Financiën

n.v.t.

6. Uitvoering

Planning: conform LTA

Communicatie: n.v.t.

Evaluatie/controle: n.v.t.

7. Bijlagen

gemeente
Barneveld

Nota

**Risicomanagement & Weerstandsvermogen
2020-2024**

September 2020

Inhoudsopgave

	Pagina
1. Aanleiding	3
2. Huidige stand van zaken m.b.t. risicomanagement	4
a. Risico's en risicomanagement	
b. Doelstellingen	
c. Maatregelen	
d. Resultaten sinds 2007	
e. Ontwikkelingen 2020 – 2024	
1. Aanscherping dynamische begrotingsmethodiek	
2. Periodieke beschouwing van de ratio's voor de financiële positie en een beschouwing bij besluiten met een grote financiële impact en/of een hoog risicoprofiel	
3. Three lines of defence	
3. Weerstandsvermogen & weerstandscapaciteit	7
a. Weerstandsvermogen	
b. Beschikbare weerstandscapaciteit	
c. Benodigde weerstandscapaciteit	
d. Aandachtspunten	
e. Waarderingstabel weerstandsvermogen	
f. Beleid weerstandsvermogen	
Bijlage: begrippen	10

1. Aanleiding

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) vereist van gemeenten transparantie omtrent haar risico's in relatie tot het weerstandsvermogen. In de paragraaf weerstandsvermogen dienen gemeenten op basis van risicoanalyses aan te geven of zij over voldoende vermogen beschikken om hun risico's op te vangen.

In de financiële verordening van de gemeente Barneveld is artikel 12 gewijd aan risicomanagement en weerstandsvermogen:

Het college beoordeelt tenminste eenmaal per vier jaar de nota risicomanagement & weerstandsvermogen op actualiteit en informeert de raad over de uitkomst. De raad stelt de kaders voortvloeiend uit de nota vast.

Deze nota is een herziening van de nota risicomanagement en weerstandsvermogen uit 2016, conform bovenstaand artikel. Doel van deze herziening is het terugkijken naar de ervaring van de afgelopen vier jaren en mede op basis van interne en externe ontwikkelingen het herijken van de kaders voor de komende jaren.

In de periode 2016-2020 heeft risicomanagement frequent bestuurlijke aandacht gevraagd. Zo zijn in 2018 de voorzienbare tekorten in de budgetten van het sociaal domein opgenomen in de begroting 2019 van de gemeente Barneveld. Vanuit bedrijfseconomisch oogpunt waren deze tekorten immers eerder te beschouwen als een feit dan een risico.

Vervolgens zijn de gemeenten in 2019 geconfronteerd met de risico's van PFAS (poly- en perfluoralkylstoffen) en de uitspraak van de Raad van State over de Programma Aanpak Stikstof, PAS. De provincie Gelderland heeft bij de begroting 2020 aandacht gevraagd voor de stikstofproblematiek in haar brief van 30 januari 2020. De PFAS en PAS risico's in de grondexploitaties worden periodiek geactualiseerd en gerapporteerd in de rapportages van de MeerjarenPrognose Grondexploitaties (MPG's).

In het voorjaar 2020 zijn mogelijke risico's die samengaan met de aanstaande Brexit geïventariseerd. In 2020 is een Coronamonitor opgezet om de effecten van de Covid-19 pandemie in kaart te brengen. Het inzicht in de mogelijke risico's van de pandemie wordt in de begroting 2021 en de Coronamonitorgegevens. De risico's van de pandemie zullen wellicht komende jaren bestuurlijke aandacht blijven vragen.

Terugblikkend kunnen we constateren dat de gemeente Barneveld tijdig acteert op nieuw ontstane risico's. Wij zien daarom geen aanleiding om de nota risicomanagement grondig te herzien en volstaan met een actualisatie van de nota risicomanagement van 2016 met de ontwikkelingen die in gang zijn - en worden - gezet.

2. Huidige stand van zaken m.b.t. risicomanagement

a. Risico's en risicomanagement

Onder risico verstaan we de kans op het optreden van een gebeurtenis, die een negatief gevolg voor een organisatie met zich mee kan brengen.

Risicomanagement betreft het nemen van beslissingen die gericht zijn op het voorkomen of minimaliseren van de nadelige effecten die het optreden van risico's met zich mee kunnen brengen.

b. Doelstellingen

De basisdoelstellingen voor risicomanagement zijn als volgt:

- Risico's beheersen;
- Risico's financieel afdekken;
- Risico's waar mogelijk verlagen;
- Norm voor weerstandvermogen ontwikkelen.

Risicomanagement heeft niet tot doel om risico's uit te sluiten of te vermijden. Gemeenten opereren midden in de samenleving en lopen daarmee per definitie risico's. De doelstellingen van risicomanagement dienen in dat licht te worden gezien.

De specifieke doelstellingen van risicomanagement voor de gemeente Barneveld zijn:

- Onderbouwen van beslissingen;
- Verbeteren van de dienstverlening;
- Verlagen van kosten;
- Stimuleren professionaliteit van medewerkers;
- Herkennen en benutten van kansen.

c. Maatregelen

We kunnen grofweg op vier manieren omgaan met de geïnventariseerde risico's:

- Risico nemen, bewust zijn en beheersen;
- Risico overdragen, bijvoorbeeld door verzekering, risicospreiding of –deling, outsourcen of indekken;
- Risico veranderen, door aanpassingen in het proces, de organisatie of de aansturing;
- Stoppen, terugtrekken of doelstellingen veranderen.

Mengvormen zijn uiteraard ook mogelijk.

d. Resultaten sinds 2007

Sinds de invoering in 2007 is risicomanagement geïntegreerd in de planning & control cyclus en is het volgende bereikt:

- De (medewerkers in) afdelingen zijn verantwoordelijk voor het signaleren van risico's, het opstellen van risicoprofielen, het treffen van concrete beheersmaatregelen en de rapportages via de planning & control cyclus;
- Risico's zijn onderdeel van de speerpunten van de afdelingsplannen & programmabegroting en de daaraan gerelateerde afdelings- en maandrapportages;
- Bij elke programmabegroting en jaarverslaggeving wordt een update gegeven van de belangrijkste risico's, de reserves en het weerstandsvermogen. Daarnaast wordt in de paragraaf verbonden partijen het risico van de verbonden partij benoemd;
- In alle college- en raadsvoorstellen en in alle projectplannen maken 'risico's' onderdeel uit van het format van het college- en raadsvoorstel en op die manier wordt gestimuleerd dat medewerkers nadenken over de risico's (financiële, juridische, imagorisico's etcetera) van het betreffende voorstel of project;
- Tweemaal per jaar worden de belangrijkste afdelingsrisico's besproken ten behoeve van de begroting en de jaarrekening.
- Mede als gevolg van de economische crisis en effecten is sinds begin 2011 de periodieke inventarisatie van risico's van de grondexploitatie verhoogd van twee tot vier keer per jaar. Viermaal per jaar worden de projectrisico's besproken met de projectleiders en verwerkt in de maandrapportages van februari, mei, augustus en november.

- Elk jaar wordt een MeerjarenPrognose Grondexploitaties (MPG's) opgesteld ten behoeve van de jaarstukken. De risico's worden intensief besproken met medeneming van de kennis van onder andere de stedenbouwkundigen en grond- en vastgoeddeskundigen en per project in beeld gebracht.
- Bij belangrijke projecten met een stuurgroep staan risico's regelmatig op de agenda van overleg.
- Sinds het advies van de commissie Depla uit 2014 Vernieuwing van de begroting en verantwoording van gemeenten schrijft de BBV voor de weerstandscapaciteit in relatie te beoordelen tot een aantal kengetallen die de financiële positie van de gemeente weergeven. De kengetallen maken onderdeel uit van de paragraaf weerstandsvermogen van de gemeentelijke P&C producten
- De gemeenteraad heeft met de actualisatie van de schuldennotitie (Raad, B-4.1 van 18 maart 2020) besloten tot een meer volledige set van indicatoren om meer te weten of 'onze ambitie betaalbaar is'. En aangezien met risicomangement de belangrijkste doelstellingen van de gemeente direct gekoppeld worden aan de risico's en beheersmaatregelen, zal de volledige set van indicatoren onderdeel uitmaken van de paragraaf weerstandsvermogen van de gemeentelijke P&C producten.
 - netto schuldquote;
 - netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen;
 - effectieve netto schuldquote
 - solvabiliteitsratio;
 - grondexploitatie quote;
 - lening-quote
 - structurele exploitatieruimte;
 - onbenutte belastingcapaciteit.
 - Schuld/primair surplus (verhoudingsgetal geeft aan hoeveel jaar het duurt om de schuld terug te betalen uit de jaarlijks, vrije kasstroom)
 - Debt Service Coverage Ratio (betaalcapaciteit voor aflossingen en rente)

e. Ontwikkelingen 2020 – 2024

De komende jaren zien wij een drietal ontwikkelingen buiten en in de gemeente die het risicomangement aangaan. Ontwikkelingen die worden ingegeven door veronderstelde budgettaire krapte komende jaren (herverdeling gemeentefonds, Covid-pandemie, etc.), door groei van de gemeente en door organisatie-ontwikkelingen. Deze ontwikkelingen hebben op dit moment nog geen effect op de beleidskaders van risicomangement; zodra dit wel het geval is dan wordt deze nota herzien en ter besluitvorming aan de raad voorgelegd.

e1. Aanscherping dynamische begrotingsmethodiek

In 2008 is de dynamische begrotingsmethodiek in de gemeentefinanciën van Barneveld geïntroduceerd waarmee bij elke raadsvergadering de begroting kan worden bijgesteld. Doel van de methodiek is een zo effectief en efficiënt mogelijk werkende organisatie.

Elk jaar wordt gestart met een incidentele begrotingsruimte van € 350.000 waarna er in de maandrapportages zowel toevoegingen als onttrekkingen aan de begrotingsruimte kunnen plaatsvinden. Het saldo kan gedurende het jaar, en ook op het einde van het jaar, zowel positief als negatief zijn. Het eindsaldo van de begrotingsruimte wordt betrokken in het resultaat van de jaarrekeningstukken.

Bij een positief jaarrekeningresultaat wordt het niet-bestemde deel van het jaarrekeningresultaat toegevoegd aan de algemene reserve. Bij een negatieve stand wordt er onttrokken aan de algemene reserve. De afgelopen jaren heeft de algemene reserve zich positief kunnen ontwikkelen.

Bij de veronderstelde budgettaire krapte komende jaren zal inzet van de begrotingsruimte voor de hand liggen waarmee de positieve ontwikkeling van de algemene reserve onder druk kan komen te staan. Om deze reden wenst het college terughoudend om te gaan met het honoreren van aanvragen met dekking vanuit de begrotingsruimte.

De financiële beleidslijn over de inzet van de incidentele- en structurele begrotingsruimte zal stringenter worden toegepast zodra de minimale streefwaarde (1,0-1,2) van het weerstandsvermogen wordt bereikt. Komende periode zal hiertoe de notitie dynamische begrotingsmethodiek uit 2008 worden geactualiseerd en aan de raad worden aangeboden.

e2. Periodieke beschouwing ratio's voor financiële positie en beschouwing bij besluiten met een financiële impact en/of hoog risicoprofiel

Zoals in de paragraaf 2d. 'resultaten vanaf 2007' staat beschreven heeft de gemeenteraad met de actualisatie van de schuldennotitie (Raad, B-4.1 van 18 maart 2020) besloten tot een meer volledige set van indicatoren om meer te weten of 'onze ambitie betaalbaar is'. Het is zaak de samenhang van de indicatoren in relatie tot de weerstandscapaciteit periodiek te beschouwen.

Schuldpositie en eigen vermogen

Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. Een hoge netto schuldquote hoeft op zichzelf geen probleem te zijn, maar hangt af van meerdere factoren. Bij veel eigen vermogen (het totaal van de algemene en de bestemmingsreserves) hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn voor de financiële positie van de gemeente. De Solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen, bijvoorbeeld aflossingsverplichtingen, te voldoen.

Grondexploitaties

Door aankoop van gronden stijgt de schuld als de gemeente daarvoor leningen heeft afgesloten (de solvabiliteit daalt). Bij de beoordeling van een dergelijke schuld is het van belang om te weten of deze schuld kan worden afgelost wanneer het project wordt uitgevoerd en de grondexploitatie positief is. Risicomanagement en goed zicht op de weerstandscapaciteit zijn dan van groot belang. De keuze voor een passief, terughoudend of een actief grondbeleid moet in dit licht worden gezien. Bij het maken van deze keuze ligt het voor de hand de financiële ratio's in scenario's door te rekenen.

Structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit

Voor de beoordeling van de financiële positie is het ook van belang te kijken naar de structurele baten en structurele lasten. Structurele baten zijn bijvoorbeeld de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de opbrengsten uit de onroerende zaakbelasting OZB.

De mate waarbij een tegenvaller kan worden bijgestuurd, wordt ook wel de wendbaarheid van de begroting genoemd. Wanneer een gemeente te maken heeft met een hoge schuld en de structurele lasten hoger zijn dan de structurele baten en de woonlasten al relatief hoog zijn, dan is er minder ruimte om te kunnen bijsturen.

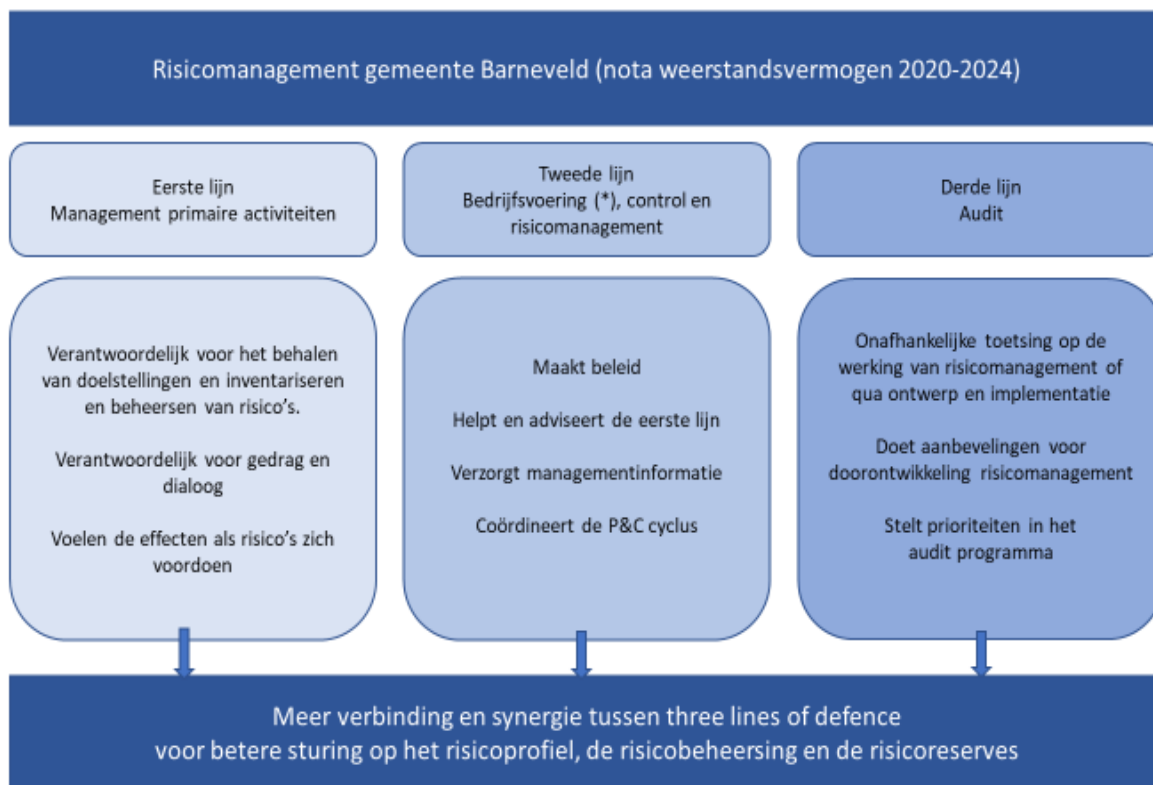
Beschouwing van de indicatoren voor beoordeling van de financiële positie uit te voeren zowel periodiek als bij besluiten met een grote financiële impact en/of hoog risicoprofiel

Een afzonderlijk kengetal zegt dus weinig over hoe de financiële positie moet worden beoordeeld. De kengetallen zullen altijd in samenhang moeten worden gezien, omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld kunnen geven van de financiële positie van de gemeente. De kengetallen zijn daarom gezamenlijk opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Een periodieke beschouwing van de kengetallen wordt in de paragraaf weerstandsvermogen bij de begroting en jaarstukken gegeven. Ook is een beschouwing aan te bevelen als (project)voorstellen met groot financieel impact of met een hoog risicoprofiel ter besluitvorming voor liggen.

e3. Three lines of defence

Een andere ontwikkeling die gaande is de implementatie van de three lines of defence in risicomanagement. Risicomanagement speelt een steeds grotere rol in dit "control denken". De risico's zijn (direct of indirect) gekoppeld aan de doelen van onze organisatie. Het gewenste resultaat is een verhoogd risicobewustzijn binnen de organisatie en dat is uiteindelijk wat telt: het gaat om het gedrag van medewerkers.

(*) Onder de bedrijfsvoering wordt verstaan Personeel, Informatievoorziening, Organisatie, Facilitair, Administratieve organisatie, Communicatie, Huisvesting, Juridische zaken en beveiliging van informatie- en persoonsgegevens

3. Weerstandsvermogen en weerstandscapaciteit

a. Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is de mate waarin een gemeente in staat is om middelen vrij te maken om substantiële incidentele financiële tegenvallers op te vangen. Een precies sluitende begroting zonder weerstandsvermogen betekent dat iedere tegenvaller een probleem gaat opleveren. Een buffer is daarom wenselijk.

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij gewenste weerstandscapaciteit en de direct beschikbare weerstandscapaciteit. De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen. In formulevorm ziet dat er als volgt uit.

$$\text{Weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

b. Beschikbare weerstandscapaciteit

Met de beschikbare weerstandscapaciteit bedoelen we de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet-begrote kosten te dekken. Als het om de weerstandscapaciteit gaat, kan onderscheid worden gemaakt tussen structurele en incidentele capaciteit. De structurele capaciteit is de mate waarin de gemeente zelf in staat is om niet-begrote kosten te dekken door structurele middelen vrij te maken. Bij incidentele weerstandscapaciteit gaat het om vrij besteedbare middelen die eenmalig kunnen worden ingezet. In het kader van het weerstandsvermogen wordt slechts rekening gehouden met de incidentele weerstandscapaciteit.

Voor de berekening van de beschikbare weerstandscapaciteit worden alleen de vrij besteedbare reserves meegenomen. Deze vrij besteedbare reserves staan opgenomen bij de groep van algemene reserves.

c. Benodigde weerstandscapaciteit

Hieronder verstaan we alle risico's die overblijven nadat we maatregelen hebben getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie. Tot het treffen van dergelijke maatregelen behoren onder andere het instellen van voorzieningen, het afdekken van risico's met verzekeringen dan wel andere risicobeperkende acties. We houden hierbij rekening met de kans dat een risico zich voordoet. Voor het berekenen van de benodigde weerstandscapaciteit maken we gebruik van een Monte Carlo simulatie. Op basis van deze simulatie kan met 90% betrouwbaarheid het benodigde weerstandsvermogen worden bepaald.

d. Aandachtspunten

Met betrekking tot weerstandscapaciteit en weerstandsvermogen zijn er enkele aandachtspunten:

- Een risico inschatting is altijd een momentopname en betreft een (subjectieve) inschatting van kans en gevolg (en maatregelen). De betrouwbaarheid valt of staat met de kwaliteit van de inschatting van deze risico's.
- De inventarisatie van risico's is nooit volledig, maar geeft aan welke risico's de organisatie concreet loopt. Algemene risico's (zoals de kans dat een vliegtuig neerstort op Barnevelds grondgebied) zijn buiten beschouwing gelaten. Er kunnen zich altijd risico's voordoen, die niet in de inventarisatie zijn opgenomen.
- Het weerstandsvermogen geeft aan in welke mate de gemeente een buffer heeft om voorziene risico's op te vangen. Juist als zo'n risico zich voordoet dan is de gemeente daar in financiële zin op voorbereid.
- Risicomanagement is niet bedoeld voor operationele sturing of het per risico beoordelen van het weerstandsvermogen. De omvang van het benodigde weerstandsvermogen is een benadering, die gebaseerd is op een simulatie. Hierbij gaat het om de totale mix van alle risico's.

e. Waarderingstabel weerstandsvermogen

Om het weerstandsvermogen te kunnen beoordelen, maken wij gebruik van de in Nederland gangbare waarderingstabel.

<i>Weerstandsvermogen</i>	<i>Betekenis</i>
> 2,0	Uitstekend
1,4 < x < 2,0	Ruim voldoende
1,0 < x < 1,4	Voldoende
0,8 < x < 1,0	Matig
0,6 < x < 0,8	Onvoldoende
< 0,6	Ruim onvoldoende

f. Beleid weerstandsvermogen

Het beleid voor risicomanagement als volgt:

- Voor stabiliteit van het weerstandsvermogen worden bandbreedtes afgesproken.
- We maken onderscheid tussen de minimale en maximale streefwaarde; waarde 1,0 – 2,0 met als ideale bandbreedte 1,2 – 1,6.
- Zodra het weerstandsvermogen onder de 1,0 of boven de 2,0 komt, vindt er een reactie plaats.
 - Onder de 1,0 dient het college met een voorstel te komen, hoe het weerstandsvermogen weer (binnen 2 jaar) uit de gevarezone kan komen.
 - Indien het weerstandsvermogen tussen 1,0 en 1,2 of tussen 1,6 en 2,0 uitkomt, komt het college met een meerjarige verwachting. Hierdoor kan er (indien nodig) al geanticipeerd worden. De maatregelen worden opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen van de programmabegroting of jaarverslaggeving.

Het door de raad vastgestelde kader voor het weerstandsvermogen is als volgt:

Weerstandsvermogen	Effect	Maatregel
< 1,0	onder minimale streefwaarde	college neemt maatregelen om binnen twee jaar > 1,0 te komen. Deze zijn gericht op het verlagen van de benodigde weerstandscapaciteit en/of het verhogen van de beschikbare weerstandscapaciteit.
1,0 – 1,2	minimale streefwaarde	college maakt analyse en geeft de meerjarige verwachting aan.
1,2 – 1,6	optimale bandbreedte	n.v.t.
1,6 – 2,0	maximale streefwaarde	college maakt analyse en geeft de meerjarige verwachting aan.
> 2,0	boven maximale streefwaarde	

Bijlage: begrippen

Onderwerp / afkorting	Toelichting / omschrijving
Algemene reserve	Onderdeel van het eigen vermogen dat vrij besteedbaar is (vergelijkbaar met beschikbare weerstandscapaciteit)
BBV	Besluit Begroting & Verantwoording gemeenten
Benodigde weerstandscapaciteit	Hieronder verstaan we alle risico's die resteren nadat er maatregelen zijn getroffen en van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie. Tot het treffen van dergelijke maatregelen behoren onder andere het instellen van voorzieningen, het afdekken van risico's met verzekeringen dan wel andere risicobeperkende acties. We houden hierbij rekening met de kans dat een risico zich voordoet.
Beschikbare weerstandscapaciteit	Voor de berekening van de beschikbare weerstandscapaciteit worden alleen de vrij besteedbare reserves meegenomen. Deze vrij besteedbare reserves staan opgenomen bij de groep van algemene reserves.
Bestemmingsreserve	Dat deel van het eigen vermogen dat een bestemmingsoormerk heeft gekregen (bijvoorbeeld als dekkingsmiddel bij investeringen). Bestemmingsreserves vormen geen onderdeel van de beschikbare weerstandscapaciteit.
Boekwaarde grondexploitatie	Totaal van alle reeds geboekte kosten minus opbrengsten en eventuele afwaarderingen van een grondexploitatie.
Eigen vermogen	Het eigen vermogen bestaat uit de reserves (zowel algemene als bestemmingsreserves) en het onverdeeld resultaat van het betreffende boekjaar.
Monte Carlo simulatie	Het met 90% betrouwbaarheid bepalen van de uitkomst van het benodigde weerstandsvermogen door 10.000 verschillende jaren te simuleren op basis van een actuele risicolijst.
Onvoorziene risico's grondexploitaties	Nog niet voorziene, toekomstige risico's van de grondexploitaties
Risico	Onder risico verstaan we de kans op het optreden van een gebeurtenis, die een negatief gevolg voor een organisatie met zich mee kan brengen
Risicomanagement	Het nemen van beslissingen die gericht zijn op het voorkomen of minimaliseren van de nadelige effecten die het optreden van risico's met zich mee kunnen brengen
Solvabiliteit	Het procentuele aandeel van het eigen vermogen in verhouding tot het totaal vermogen
Totaal vermogen	Het totaal van eigen en vreemd vermogen.
Voorziening	Voorzieningen zijn onvermijdelijke verplichtingen. Dit betekent dat de voorziening alleen ingezet mag worden voor het doel waarvoor zij is ingesteld. Omdat voorzieningen niet vrij beschikbaar zijn, worden ze tot

	het vreemd vermogen gerekend. Voorzieningen behoren daarom niet tot de beschikbare weerstandscapaciteit.
Vreemd vermogen	Het vreemd vermogen bestaat uit voorzieningen, langlopende en kortlopende schulden.
Weerstandsvermogen	Beschikbare weerstandscapaciteit gedeeld door de benodigde weerstandscapaciteit.